

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ

การเคลื่อนย้ายทางพื้นที่และการเคลื่อนไหวทางสังคม
ของผู้ติดเชื้อเอชไอวีในอำเภอสันป่าตอง
จังหวัดเชียงใหม่

ชื่อผู้เขียน

นายรณยุทธ ศรีน้อย

วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต

สาขาวิชาภูมิศาสตร์

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าแบบอิสระ: ผศ.ดร. อัญชลี สิงหนนทร

ประธานกรรมการ

อาจารย์ ดร. ชูศักดิ์ วิทยามัค

กรรมการ

ผศ. นิตยา ประพุทธนิตินสาร

กรรมการ

บทคัดย่อ

การศึกษากการเคลื่อนย้ายทางพื้นที่และการเคลื่อนไหวทางสังคมของผู้ติดเชื้อเอชไอวีในอำเภอ
สันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์ 2 ประการคือ 1) เพื่อศึกษาประวัติชีวิตของผู้ติดเชื้อเอชไอวี
โดยศึกษาลักษณะสังคม เศรษฐกิจ เครือข่ายทางสังคม การเคลื่อนย้ายทางพื้นที่และเพศสัมพันธ์นอก
สมรสภายในช่วง 1ปีก่อนและ1ปีหลังทราบผลการตรวจเลือดว่าติดเชื้อ 2) เพื่อศึกษาการเคลื่อนไหว
ทางสังคมของกลุ่มผู้ติดเชื้อ โดยศึกษาปัจจัยที่ทำให้ผู้ติดเชื้อรวมกลุ่มกัน เป้าหมายของกลุ่ม กิจกรรม
ทางสังคมและผลที่ได้รับจากการเคลื่อนไหวทางสังคม

ในการศึกษาครั้งนี้ได้เก็บข้อมูลจากผู้ติดเชื้อที่เป็นสมาชิกกลุ่มผู้ติดเชื้อในตำบลแห่งหนึ่งของ
อำเภอสันป่าตอง จำนวน 27 ราย เป็นชาย 8 ราย หญิง 19 ราย โดยเก็บข้อมูลในช่วงเดือนกุมภาพันธ์
- มิถุนายน พ.ศ.2543 ใช้วิธีเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้ติดเชื้อ การใช้ตารางบันทึกประวัติชีวิต การ
สังเกตแบบมีส่วนร่วม การเยี่ยมบ้าน การสัมภาษณ์บุคคลใกล้ชิดกับผู้ติดเชื้อ เช่น มารดา ญาติ เป็นต้น

ผลการศึกษาพบว่า ในช่วง 1 ปีก่อนทราบผลการตรวจเลือดว่าติดเชื้อ กลุ่มผู้ติดเชื้อร้อยละ 88.89 ได้เคลื่อนย้ายไปทำงานนอกพื้นที่ ซึ่งมีทั้งชายที่สมรสแล้วและยังเป็นโสดอยู่ ในกลุ่มชายที่ยังโสดมีทั้งชายรักร่วมเพศและชายติดยารวมอยู่ด้วย ส่วนหญิงที่ไปทำงานนอกพื้นที่มีทั้งหญิงโสดและหญิงที่แต่งงานแล้วเช่นกัน โดยเป็นชายร้อยละ 29.63 หญิงร้อยละ 59.26 กลุ่มผู้ที่ออกไปทำงานนอกพื้นที่มีทั้งผู้ที่ไปทำงานในอำเภอสันป่าตองและอำเภอใกล้เคียง มีเพียง 5 รายที่ไปทำงานในจังหวัดอื่น งานที่ทำส่วนใหญ่เป็นงานก่อสร้างและงานรับจ้าง ในช่วงที่ไปทำงานนอกพื้นที่พบว่าชายที่ทำงานนอกพื้นที่ทุกรายมีเพศสัมพันธ์กับหญิงบริการ ยกเว้นชายรักร่วมเพศรายเดียวที่มีเพศสัมพันธ์กับชายบริการ และชายรักร่วมเพศ ส่วนชายติดยามีเพศสัมพันธ์กับหญิงแม่บ้านในพื้นที่ที่ไปทำงาน สำหรับหญิงโสดที่ทำงานนอกพื้นที่มีเพียงรายเดียวที่มีเพศสัมพันธ์กับชายในพื้นที่ที่ไปทำงาน

หลังจากตรวจเลือดแล้วพบว่าติดเชื้อเอชไอวี โดยภาพรวมแล้วความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างผู้ติดเชื้อกับคนในชุมชนยังคงดำเนินไปค่อนข้างดี ทั้งนี้เพราะคนในชุมชนมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับผู้ติดเชื้อมากขึ้น อีกทั้งผู้ติดเชื้อต่างเป็นญาติหรือเป็นสมาชิกในชุมชนซึ่งทำให้การยอมรับผู้ติดเชื้อง่ายขึ้น การศึกษาพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างผู้ติดเชื้อกับหน่วยงานภาครัฐและองค์กรพัฒนาเอกชนเป็นความสัมพันธ์ในลักษณะที่ผู้ติดเชื้อต้องพึ่งพาหน่วยงานเหล่านี้สูง เช่น สถานเอดส์และโรงพยาบาลสันป่าตองมีบทบาทด้านการให้การรักษาพยาบาล สำนักงานประชาสงเคราะห์ให้เบี้ยยังชีพรายเดือนแก่ผู้ติดเชื้อ สำหรับบทบาทขององค์กรพัฒนาเอกชน เช่น มูลนิธิเกื้ออรุณ โครงการสตรีต้านภัยเอดส์และโครงการวิจัยอัยพัฒนาชุมชนเมืองให้ความช่วยเหลือในด้านทุนการศึกษาแก่บุตรผู้ติดเชื้อให้แมวมอง เสื้อผ้าเด็ก ตลอดจนการเยี่ยมผู้ติดเชื้อและสนับสนุนกิจกรรมของกลุ่มผู้ติดเชื้อ

ความจำเป็นด้านเศรษฐกิจและภาวะจิตใจของผู้ติดเชื้อนำไปสู่การเปิดเผยตัวเองและรวมตัวเป็นกลุ่มผู้ติดเชื้อ เหตุผลที่ผู้ติดเชื้อต่างเข้ามาเป็นสมาชิกกลุ่มผู้ติดเชื้อเพราะต้องการมีเพื่อนที่เข้าใจปัญหาชีวิตร่วมกัน เหตุผลรองลงมาคือต้องการความช่วยเหลือทั้งจากหน่วยงานภาครัฐและองค์กรพัฒนาเอกชน การรวมตัวกันของกลุ่มผู้ติดเชื้อนำไปสู่การเคลื่อนไหวทางสังคมและการทำกิจกรรมทางสังคมต่างๆ ทั้งนี้เพื่อเรียกร้องและเพื่อสร้างการยอมรับจากคนในสังคมอันจะนำไปสู่การใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับคนในสังคมได้อย่างปกติ เช่น ทางกลุ่มได้ร่วมกับเครือข่ายผู้ติดเชื้อเจรจากับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขในด้านนโยบายการรักษา การเรียกร้องให้รัฐบาลทบทวนนโยบายการแปรรูปโรงพยาบาลของรัฐออกนอกระบบราชการ ส่วนกิจกรรมทางสังคมของกลุ่ม เช่น การจัดขบวนกระถางเข้าร่วมงานลอยกระทงของจังหวัดเชียงใหม่และลำพูน การจัดกิจกรรมงานวันเอดส์โลกในตำบล รวมทั้งการเป็นวิทยากรให้ความรู้และให้คำปรึกษาเรื่องโรคเอดส์แก่คนในสังคม เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมทางสังคมดังกล่าวได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ องค์กรพัฒนาเอกชนและหน่วยงานภายในชุมชนซึ่งได้ส่งผลให้ผู้ติดเชื้อได้รับการยอมรับจากคนในสังคมในระดับหนึ่ง

Independent Study Title: Spatial Mobility and Social Movement of HIV Infected Persons
in San Pa Tong District, Chiang Mai Province

Author Mr. Ronnayuth Srinoi

M.S. Geography

Examining Committee:	Assistant Prof. Dr. Anchalee Singhanetra	Chairman
	Lecturer Dr. Chusak Wittayapak	Member
	Assistant Prof. Nitaya Prabhudhanitisarn	Member

Abstract

The objectives of this study, “ Spatial Mobility and Social Movement of HIV Infected Persons in San Pa Tong District, Chiang Mai Province ” are: 1) To study the life history of HIV infected persons, which includes their socioeconomic status, social networks, spatial mobility and sexual relations one year before and one year after being tested positive for HIV infection, and 2) To study the social movement of the HIV infected group. The study focuses on factors influencing group forming, their aims, social activities and the effectiveness of their movement.

Field data were collected among 27 members of the HIV infected group in one of the subdistricts of San Pa Tong District during February–June 2000. Methods of data collection included in-depth interviews, life history matrix, participant observations, home visits as well as interviewing their family and relatives.

The study found that 88.89 percent of the sample moved to work outside their home villages during the year before their being tested positive for HIV/AIDS. The men (29.63 percent) were both married and single persons. Those who were single included a homosexual man and a drug addict. The women (59.26 percent) were working outside their villages were both single and married. Those who

moved went to work in the area of San Pa Tong District and other nearby districts. Five of them went to work in other provinces. Most were employed in the construction industry or did other wage work. All males working outside their villages either single, married, homosexual or drug addict, had sexual relations with commercial sex workers. The homosexual male was also found to have sexual relations with male commercial sex workers as well as with other homosexual men. Also, it was found that the drug addict male had sexual relations with married women. There was only one single woman who had sexual relations with men in the area where she worked.

After they tested positive for HIV/AIDS, the overall relationships between the HIV infected persons and the community was found, in this study, to have gone well since knowledge of HIV/AIDS and understanding of infected persons is increasing among the people in the community. Besides, HIV infected persons were members or related to members of their community, thus made it easier for them to accept people with HIV/AIDS. HIV infected persons depended on government agencies and NGOs for various help. For example, Health Centres and the San Pa Tong Hospital gave them treatments. The Public Welfare Department Office gave monthly living allowances. NGOs such as Kua Darun Foundation, Women Against AIDS Project and Rejoice Urban Development Project provided scholarships, powdered milk, children clothes, home visits and other support.

Economic need and emotional problems they were facing brought the infected persons together to form a HIV infected group. They became members of the Group because each of them needed to meet with someone who shared the same life problems as well as to receive help from both the government agencies and the NGOs. The formation of the Group led to their organizing social movements and activities in order to call for society to accept them and to enable them to carry on a normal life in the community. For example, the Group joined HIV Infected Persons Networks to negotiate with the Ministry of Public Health on medical policies as well as to call for the government to review the State Hospitals reform policies. The Group also joined the Loy Kratong Festival by entering the Chiang Mai and Lamphun Kratong Contest, organizing activities on World AIDS Day in their subdistrict. Other activities included providing information and advice on HIV/AIDS to the public. Their activities, well supported by the government agencies, NGOs as well as community organizations, have helped Group members to gain acceptance from the public.